

**Wytyczne dotyczące traktowania
ekspozycji na ryzyko rynkowe i na
ryzyko niewykonania zobowiązania
przez kontrahenta w standardowej
formule**

Wprowadzenie

- 1.1. Zgodnie z art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1094/2010 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 listopada 2010 r., w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (zwanego dalej „rozporządzeniem ustanawiającym EIOPA”)¹ Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (EIOPA) wydał wytyczne dotyczące traktowania ekspozycji na ryzyko rynkowe i na ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w standardowej formule.
- 1.2. Wytyczne te odnoszą się do art. 104 i art. 105 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II)² jak również do artykułów 164–202 środków wykonawczych³.
- 1.3. Wytyczne te są skierowane do organów nadzoru, o których mowa w dyrektywie Wypłacalność II.
- 1.4. Wytyczne te mają sprzyjać spójności praktyk w państwach członkowskich oraz stanowić pomoc dla zakładów w stosowaniu modułów ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w standardowej formule.
- 1.5. Na potrzeby niniejszych wytycznych przyjmuje się następującą definicję:
 - „pozycja krótka w akcjach” oznacza pozycję krótką odnoszącą się do akcji i wynikającą z krótkiej sprzedaży w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 236/2012.
- 1.6. Wyrażenia niezdefiniowane w niniejszych wytycznych mają znaczenie określone w aktach prawnych przytoczonych we wprowadzeniu.
- 1.7. Wytyczne wchodzą w życie z dniem 1 kwietnia 2015 r.

Wytyczna 1 – Świadczenia pracownicze

- 1.8. W przypadku uznania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych zgodnie z rozdziałem II środków wykonawczych, zakłady powinny uwzględnić je przy obliczaniu wymogów kapitałowych dla modułów ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta i ryzyka rynkowego. W tym celu zakłady powinny uwzględnić charakter świadczeń oraz, jeżeli właściwe, charakter wszystkich warunków umownych z instytucją pracowniczych programów emerytalnych, określoną w dyrektywie 2003/41/WE lub innym zakładem ubezpieczeń lub zakładem reasekuracji dotyczących wypłaty tych świadczeń.
- 1.9. Jeżeli zarządzanie aktywami na pokrycie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych zostało zlecone w drodze outsourcingu, zakłady działające w

¹ Dz.U. L 331 z 15.12.2010, s. 48-83.

² Dz.U. L 335 z 17.12.2009, s. 1-155.

³ Dz.U. L 12 z 17.01.2015, s. 1-797.

charakterze jednostek sponsorujących powinny uwzględnić je przy obliczaniu wymogu kapitałowego dla modułów ryzyka rynkowego i ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, o ile ponoszą odpowiedzialność za jakąkolwiek utratę wartości tych aktywów.

Wytyczna 2 – Wpływ opcji sprzedaży na czas trwania

1.10. Przy określaniu czasu trwania kredytów i obligacji z opcjami sprzedaży zakłady powinny wziąć pod uwagę, że kredytobiorca może nie skorzystać z opcji w przypadku pogorszenia się jego zdolności kredytowej, zwiększenia spreadu kredytowego lub wzrostu stóp procentowych.

Wytyczna 3 – Średni czas trwania dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji

1.11. Zakłady powinny rozumieć średni czas trwania zobowiązań, o którym mowa w art. 304 ust. 1 lit b) ppkt. iii) dyrektywy Wyłączalność II jako czas trwania zagregowanych przepływów środków pieniężnych ze zobowiązań.

Wytyczna 4 – Podmoduł ryzyka stopy procentowej

1.12. Przy obliczaniu wymogu kapitałowego dla podmodułu ryzyka stopy procentowej zakłady powinny uwzględnić wszystkie aktywa i zobowiązania wrażliwe na wysokość stopy procentowej.

1.13. Rezerwa techniczno-ubezpieczeniowa powinna zostać ponownie obliczona według scenariuszy z zastosowaniem struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka po szoku, którą ustala się poprzez poddanie struktury terminowej podstawowej stopy procentowej wolnej od ryzyka warunkom skrajnym oraz dołożenie korekty dopasowującej, korekty z tytułu zmienności lub środka przejściowego dla stopy procentowej wolnej od ryzyka zgodnie z art. 308 lit. c) dyrektywy Wyłączalność II, o ile dotyczy.

1.14. Wartość aktywów należy obliczyć ponownie według scenariuszy poddania warunków skrajnym jedynie struktury terminowej podstawowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, a wszelkie spready ponad strukturę terminową podstawowej stopy procentowej wolnej od ryzyka powinny pozostać niezmiennione. Może to wiązać się z zastosowaniem wyceny według modelu („mark-to-model”) przy określaniu wartości aktywów poddanych warunkom skrajnym.

1.15. Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji powinny dopilnować, by wartości uzyskane z zastosowaniem wyceny według modelu przed poddaniem warunkom skrajnym pokrywały się z notowanymi cenami rynkowymi aktywów na aktywnych rynkach.

Wytyczna 5 – Inwestycje o cechach instrumentów kapitałowych i instrumentów dłużnych

- 1.16. Jeżeli aktywa wykazują cechy instrumentów kapitałowych i instrumentów dłużnych, zakłady powinny uwzględnić obie te cechy przy ustalaniu, który z podmodułów ryzyka standardowej formuły należy zastosować.
- 1.17. Przy ustalaniu, który z podmodułów ryzyka standardowej formuły znajduje zastosowanie zakłady powinny uwzględnić istotę ekonomiczną aktywa.
- 1.18. Jeżeli aktywo można uznać za połączenie odrębnych komponentów, zakłady powinny prawidłowo zastosować odpowiednie warunki skrajne do każdego z tych komponentów z osobna.
- 1.19. Jeżeli nie można uznać aktywa za połączenie odrębnych komponentów, to do ustalenia, który podmoduł ryzyka standardowej formuły należy zastosować istotne będzie, czy w sensie ekonomicznym przeważają cechy instrumentu dłużnego, czy kapitałowego.

Wytyczna 6 – Pozycje krótkie akcji

- 1.20. W przypadku gdy zakłady posiadają pozycje krótkie akcji, to przy obliczaniu wymogu kapitałowego dla podmodułu ryzyka cen akcji powinny one zostać użyte wyłącznie do potrącenia pozycji długich akcji, o ile zostały spełnione wymogi określone w art. 208-215 środków wykonawczych.
- 1.21. Przy obliczaniu wymogu kapitałowego dla podmodułu ryzyka cen akcji zakłady powinny pominąć wszystkie inne pozycje krótkie akcji (rezydualne pozycje krótkie akcji).
- 1.22. Rezydualne pozycje krótkie akcji nie powinny być poczytywane za zwiększające wartość przy poddawaniu akcji warunkom skrajnym.

Wytyczna 7 – Podmoduł ryzyka koncentracji aktywów

- 1.23. Bez uszczerbku dla postanowień art. 187 ust. 3 akapit drugi środków wykonawczych, zakłady nie powinny przypisywać czynnika ryzyka 0% inwestycjom w podmioty należące do podmiotów wymienionych w wykazie zawartym w art. 187 ust. 3 środków wykonawczych.

Wytyczna 8 – Transakcje pożyczki papierów wartościowych i podobne umowy

- 1.24. Przy ustalaniu wymogów kapitałowych dla transakcji polegających na udzielaniu lub zaciągnięciu pożyczki papierów wartościowych oraz umów z udzielonym lub otrzymanym przyrzeczeniem, w tym swapów płynności, zakłady powinny kierować się uznaniem przenoszonych pozycji w bilansie według dyrektywy Wypłacalność II. Powinny również uwzględnić warunki umowne oraz ryzyka związane z transakcją lub umową.
- 1.25. Jeżeli aktywo wydane w ramach pożyczki figuruje w bilansie, a otrzymane aktywo nie zostało uznane w bilansie, zakłady powinny:

- (a) zastosować odpowiednie podmoduły ryzyka rynkowego do aktywa wydanego w ramach pożyczki;
- (b) uwzględnić wydane w ramach pożyczki aktywo w obliczeniach kapitałowego wymogu dla ekspozycji typu 1 na ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, biorąc pod uwagę ograniczenie ryzyka, jakie wiąże się z otrzymanym aktywem, jeśli jest ono uznawane za zabezpieczenie zgodnie z wymogami określonymi w art. 214 środków wykonawczych.

1.26. Jeżeli otrzymane aktywo figuruje w bilansie, a aktywo wydane w ramach pożyczki nie pozostało w bilansie, zakłady powinny:

- (a) zastosować odpowiednie podmoduły ryzyka rynkowego do otrzymanego aktywa;
- (b) uwzględnić wydane w ramach pożyczki aktywo w obliczeniach kapitałowego wymogu dla ekspozycji typu 1 na ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, na podstawie wartości bilansowej aktywa wydanego w ramach pożyczki w chwili jego przeniesienia, jeżeli w przypadku niewypłacalności pożyczkobiorcy warunki umowne oraz przepisy prawa stwarzają podstawę do ryzyka, że aktywo wydane w ramach pożyczki nie zostanie zwrócone mimo zwrócenia aktywa otrzymanego.

1.27. Jeżeli zarówno aktywo wydane, jak i otrzymane w ramach pożyczki są uznane w bilansie według dyrektywy Wypłacalność II, zakłady powinny:

- (a) zastosować odpowiednie podmoduły ryzyka rynkowego do aktywa wydanego i aktywa otrzymanego w ramach pożyczki;
- (b) uwzględnić wydane w ramach pożyczki aktywo w obliczeniach kapitałowego wymogu dla ekspozycji typu 1 na ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, biorąc pod uwagę ograniczenie ryzyka, jakie wiąże się z otrzymanym aktywem, jeśli jest ono uznawane za zabezpieczenie zgodnie z wymogami określonymi w art. 214 środków wykonawczych;
- (c) przy obliczaniu wymogu wypłacalności dla podmodułu ryzyka stopy procentowej uwzględnić wykazane w bilansie zobowiązania wynikające z umowy udzielenia pożyczki.

Wytyczna 9 – Zobowiązania, które mogą stwarzać zobowiązania płatnicze

1.28. Jak przewidziano w art. 189 ust. 2 lit. e) środków wykonawczych, wymóg kapitałowy dla ekspozycji typu 1 dla modułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta należy stosować do skutecznych prawnie zobowiązań zawartych lub zaciągniętych przez zakład.

1.29. W przypadku gdy w treści zobowiązania nie określono wprost wartości nominalnej, zakłady powinny ustalić odpowiednią stratę z tytułu niewykonania zobowiązania, o której mowa w art. 192 ust. 5 środków wykonawczych, na podstawie szacowanej wartości nominalnej.

1.30. Szacowana wartość nominalna to najwyższa kwota, której uiszczenia należy spodziewać się w razie zdarzenia kredytowego kontrahenta.

Zasady dotyczące zgodności i sprawozdawczości

1.31. Niniejszy dokument zawiera wytyczne opublikowane zgodnie z przepisami art. 16 rozporządzenia ustanawiającego EIOPA. Zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia ustanawiającego EIOPA właściwe krajowe organy nadzoru dokładają wszelkich starań, aby zastosować się do odpowiednich wytycznych i zaleceń.

1.32. Właściwe krajowe organy nadzoru stosujące się lub zamierzające się stosować do treści niniejszych wytycznych powinny w odpowiedni sposób włączyć je do swoich ram regulacyjnych lub nadzorczych.

1.33. Właściwe krajowe organy nadzoru przekazują EIOPA odpowiednie informacje o tym, czy stosują się lub zamierzają się stosować do treści niniejszych wytycznych, podając przyczyny ewentualnej odmowy stosowania się do ich treści, w ciągu 2 miesięcy od wydania przetłumaczonych wersji językowych.

1.34. W przypadku braku odpowiedzi w powyższym terminie właściwe organy zostaną uznane za niestosujące się do wymogów sprawozdawczości i zostanie to zgłoszone.

Postanowienie końcowe dotyczące przeglądu

1.35. Niniejsze wytyczne podlegają przeglądowi EIOPA.